

truco a ta fossa ---» (VIII, 39b). Locucions: «córrer en un pam de llengua fora», CastdPna. (Borràs Jarque, BSCC xiv, 90); i també, generalitzant, un pam de 'força, bona quantitat': «ha cullit un pam de gra», Arqués (Borges Bl., BDLC vi, 73).

Pamet, figuradament «tenir un bon ~: tenir una cara bonica», Diccionari Aguiló; «que yo, lo pamet que Déu m'ha dat, el tinc per a traure'l davant de qualsevol», Galiana, *Rond. de Rond.* val., a. 1776; expressió comuna a totes les terres catalanes (cita mall., *AlcM*); «Es que la Clara, ab sos 18 anys, és una noya feta, estatura de dona, cos primet --- lo tot acompanyat d'un pamet, com no se'n vehuen gayres», Bosch de la Tri. (*Recorts d'un exc.*, 119); cast. *palmito* (S. XIX).

Palmar adj. «~: cosa de palm», Busa-N. 1507; «oliva *palma* o verdala» Conflent (Catllà, 1960). Ja ll. *palmaris* o *palmarius* 'de grandària d'un pam', 'gran, meravellós, de gran mèrit', d'on *palmaris* 'vistent, manifest'; que, pres per via sàvia, en alguna llengua romànica pren (ajudant-hi la influència del ll. *palam* 'palesament', d'un altre origen) el sentit de 'pales' [cast. segle XVII], no rebutjable en català, si bé *PALES* és preferible en tots sentits i més usual.

Palmar [«mesurar ab lo palm alguna cosa», diccionari de Lacavalleria], avui generalment substituït per *pamar* (Fontserè, add. al *DOrt.*, c. 1925) i encara més *apamar*: «si l'haguessen portat aclucat al punt més desert, de vint hores al voltant, d'aqueixa terra, haguera conegut exactament ahont era, d'apamats que tenia les dresseres y 'ls camins», Genís Aguilar (*Mercè de Bellamata*, *JFlo.* 1878, 225); «una camada més, y s'escauria allà, per l'enforcament del camí, devant per devant de la creu de terme: Les tenia tan apamades aquelles t<r>asqueres!», Pons Mass. (*Trascant p. l. S.*, 19); *apamar la cara a un* 'darle un moicón, un cachete' (*DBal.*). *Palmada*, cf. supra, i també 'grandària d'un pam': «l'Apostoli, qui estava en la tribuna, e los cardenals --- e fae'ns a<s>seer a la destra part sua, molt prop, que nuyl hom no-s pogra metre entre Nós e ell, e la sua cadira no era pus alta que la nostra d'una *palmada*», Jaume I (§ 528, Ag., p. 508). *Pamejar*.

Empalmar 'empunyar', popular barceloní: «Mentre alguns companys, decidits a tot, *empalmaven* les velles pistoles, i un calava foc --- En Joan Apòstol anà reculant fins al carrer d'Aribau, i ---»; «Dos o tres jugadors es tiren damunt de l'esvalotador i li prenen la cadira; ell es fa un xic enèria i *empalma* el ganivet de molles ---», (*La Mort de Joan Apòstol*, 69.4f., O. C., 533a5f.; *De Plaer* ---, *Puixin.* VIII, p. 228). No ho confonguem amb *empalmar* per 'connectar, entroncar, endollar', de més alt nivell social, si bé potser menys genuí, que també veig usat en el sentit d'«encaixar, encadellar» (posts etc.) (*EMPALMAR* <*empalomar*, *DECH*): «una porta d'entre quals esclertes --- eixia resso de veus de jugadors: --- una tuta, amb sostre de sota teulat, i trespol de posts guerxes i mal *empalmades*, que grinyolaven sota els peus», MrnVayreda (*Puny.* I, v, 102 (83)).

D'altra banda, la mateixa paraula que aquella, en terra val., ha pres la forma *empomar* (*alm* > *aum* >

om), convertint-se en variant del cat. central *tomar*, *entomar* 'copsar, agafar al vol': «agafar amb la mà una cosa que cau de dalt o que a hom li llancen de lluny»: *empoma la pilota*, *empoma la taronja*, EValor (1950); «un gos *empoma* un tros de carn o pa que li llancen a l'aire», i figuradament: «només sentir que m'ho donaria, ho vaig *empomar*, i li diguí que demà mateix vindria a endur-m'ho», «quan eixe torne per ací, ja l'*empomaré*», «ací en l'oficina t'*empomen* per la cosa més mínima: vés amb compte», J. G. M. (1955); als grans pins de les bosquíes de Valldigna els posen subjectat un «potet que *ampòma* la resina» (Benifairó, 1962); i estenen-se fins al xurro, de la zona enguerina almenys, *empomar* «aparar, recóger en el aire una cosa» (Ènguera-C. de Navarrés, Gulsoy, c. 1970). Quant a *espalmar*, va essencialment amb *ESPERMA* i *ESPASME*.

+*Respalma* ross. 'comporta de rec': «deux moulins --- deux canals des ecaduchs [< aqüeducts] des aixaus, six *respalmes*, --- les 4 coursens et 4 daus de bronze», a. 1759 (Desplanç, *Archives de Thuir*, 73b); «un rec que s'obre amb una *řaspálmæ*», Vilanova de la Ribera, 1960.

Diapalma. *Pàmula* 'espècie de cereal semblant a l'ordi' [1817]: entre les menes d'ordi, ultra l'ordi de sis carrells o rengles de grans, i el «despullat» (=cast. *desnudado de la cascarrilla*), hi ha el «de 4 carrells, dit *pàmula* major» i el «de 2 carrells, dit *pàmula* menor» (=cast. *cebada ladina de 4 o 2 carreras*), *Mem. Agr. JComerç*, Bna. (v, 1817, p. 8); «mena de sembrat semblant a l'ordi: en els preus de venda del mercat de Granollers, entre el fajol i la trepadella, hi ha la *pàmula* o cebada de 2 carreras» (*DAG.*); jo mateix sento, en el poble de Montseny, *pàmula* com a nom d'un cereal (1935), i *AlcM* ho localitza a cinc llocs de la zona Vic-Solsona-Segarra. És dissimilació d'un ll. *palmula*, pròpiament dim. de *PALMA* (documentat ja antigament com a nom del dàtil i de la datilera, en Varró); en efecte la *pàmula* és el mateix que l'anomenat *ordi palmell* (*DFa.*), «*hordeum distichum*» (*BDC* XVII, 35, que segons *AlcM* (§ 7) a Mall. és *palmella*): grec *δι-στυχον* 'dos rengles'.³

CRP.: *Palmavera*. *Palmífer*; *palmiforme*. *Palminerví*; *palminerviat*. *Palmipede*. I compostos savis de *palmat*: *palmatifid*, *lobat*, *-partit*, *-secte*.

¹ La base principal (gens ferma, però) ha estat el làtic i inconfirmat article del *DTO*. [1647, sembla] «*palmar paret*: paries medius»: a base del qual van interpretar, Griera (*BDC* xx, 216) i *AlcM*, com a 'paret prima, mitjanada', unes dades de corresponals de tres pobles de c. SdUrg. i Cardener; però segurament volien dir 'prestatge, lleixa', com tot entorn, i pertot en cat. occid. També l'article del *DTO*. al capdaval és equivoc, car ni podem descartar que es tracti d'un cas esporàdic del grup adjectival *paret palmar* 'paret d'un pam de gruix' (adj. *palmar*, sense res a veure amb *palmar* si es tracta d'una veritable *paret*: així no gaire «prima»); ni excloure que aquí es tracti d'un malentès, per part del *DTO*. de certs usos de *paries* en llatí: «barrage en bois»,